

Turkish Studies

Educational Sciences

Volume 13/27, Fall 2018, p. 1553-1562

DOI: 10.7827/TurkishStudies.14355

ISSN: 1308-2140

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Ekim 2018

✓ Accepted/Kabul: Aralık 2018

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. İhsan Seyit ERTEM - Dr. Öğr. Üyesi Aybala ÇAYIR

This article was checked by iThenticate.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YANSITICI YAZILI ANLATIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

Mustafa ULUSOY** - Dilek ALTUN***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının yansıtıcı yazılı günlüklerinin değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara'da bulunan bir devlet üniversitesinin Pedagojik Formasyon kursunda öğrenim gören 70 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada öğretmen adaylarından *Eğitim Bilimine Giriş* dersindeki notlarını dört başlık altında yazmaları istenmiştir. On dört haftalık süreç boyunca 900 yansıtıcı günlük yazılmış ve içerdikleri düşüncenin düzeyini belirlemek için analiz edilerek sınıflandırılmışlardır. Buna ek olarak, 20 öğretmen adayıyla yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yansıtıcı günlükler analiz edildiğinde, öğretmen adaylarının yazılarının büyük çoğunluğunun alt seviyedeki teknik (% 60) düşüncelerden oluştuğu ve üst seviyedeki yansıtıcı düşüncelerin ise oransal olarak çok daha az olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının yazılarında özet başlığına çok önem verdikleri ve günlüklerinin büyük bir bölümünde ilgili haftanın konusunu özetlemeye çalıştıkları görülmüştür. Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu yansıtıcı günlükler sayesinde derse daha fazla odaklandıklarını ve konuları daha iyi öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada kullanılan not alma ve yazma formatının katılımcılar tarafından yansıtıcı düşünceleri öğretmede etkili ve faydalı olarak değerlendirildiği görülmüştür. Öğretmen adaylarına yansıtıcı günlüklerin nasıl yazılması gerektiği doğrudan ve açık olarak öğretilmelidir. Yansıtıcı yazmaya yeni başlayan bireyler için bu çalışmada da kullanılan yapılandırılmış günlük yazma uygulamalarının yararlı olduğu gözlenmiştir. Yapılandırılmış günlükler sayesinde öğretmen adayları yansıtıcı düşünmeyi geliştirmede

* Bu araştırma 2017 ICQH Konferansında aynı isimle sözlü bildiri olarak sunulan çalışma genişletilerek hazırlanmıştır.

** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi, E-posta: mulusoy@gazi.edu.tr

*** Dr. Öğr. Üyesi, Ahi Evran Üniversitesi, E-posta: daltun@ahievran.edu.tr

kullanılan bir uygulamayı öğrenerek ileride kendi öğrencilerine de yansıtıcı düşünme ve yazmayı öğretme potansiyeline sahip olurlar.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Öğretmen Eğitimi, Pedagojik Formasyon, Yansıtıcı Yazma-Düşünme

EVALUATION OF TEACHER CANDIDATES' REFLECTIVE WRITTEN EXPOSITIONS

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate teacher candidates' reflective written journals. The study group of this research includes 70 volunteer teacher candidates trained in the Pedagogical Formation course of a university in Ankara. In this study, teacher candidates were requested to write their notes in *Introduction to Educational Sciences* course under the four headings. Over a period of fourteen weeks, 900 reflective daily journals were written, and these journals were analyzed and classified to determine the quality of their content. In addition, semi-structured interviews were conducted with 20 teacher candidates. Analysis of the reflective journals revealed that the vast majority of the teacher candidates composed of lower-level technical (60 %) journals and the higher-level reflective thoughts were proportionally less. It has been observed that the teacher candidates are very interested in the summary title in their writing and they try to summarize the topic of the week in a large part of their journals. The vast majority of prospective teachers indicated that they more focused on the lesson through reflective journals and that they learned better by writing the reflective diaries. It was observed that the note taking and writing format used in this research was evaluated by the participants as effective and useful in teaching the reflective thinking. Teacher candidates should be taught directly and explicitly about how to write reflective journals. The structured journal writing practices used in this research have been observed to be useful for individuals who are beginning to write reflective journals. Through structured reflective journals, teacher candidates had a potential to learn about reflective writing and had a potential to teach reflective thinking and writing to their future students.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Individuals with reflective thinking skills question how they learn, think about how they can apply their own knowledge, establish links between their new and previous knowledge, and have the ability to analyze, interpret and criticize what they learn by including their own experiences. In this study, it was aimed to determine the qualifications of the reflective journals written by teacher candidates of the Pedagogical Formation course, and it was aimed to learn their perceptions about the reflective journal writing process during the 14 weeks of fall semester of 2016. The teacher candidates used the

guidelines prepared by Francis (1995, p. 233) to write their reflective journals.

Method

Participants

The study group of this research includes 70 volunteer teacher candidates trained in the Pedagogical Formation course of a university in Ankara in autumn 2016. The branches of teacher candidates were History ($n = 30$), Accommodation and Travel Services ($n = 25$) and Entertainment Services ($n = 15$). In this study, teacher candidates were requested to write their notes in *Introduction to Educational Sciences* course under the four headings determined in Francis' (1995) guidelines. These were: summary, new learning, questions, and personal reaction (p. 233).

Data Collection and Analysis

In the first week of the semester, the teacher candidates were participated in 50 minutes long lectures to be informed about reflective thinking, qualities of reflective thinking, and principles to be considered in reflective journal writing. Over a period of 14 weeks, 900 reflective daily journals were written, and these journals were analyzed and classified to determine their qualities. In addition, semi-structured individual interviews were conducted to learn the participants' perceptions about the reflective journal writing process.

The written journals of the teacher candidates were analyzed under the headings of Routine, Technical, Dialogic and Transformative using the rubric developed by Ward and McCotter (2004, p.250), and the frequency and percentages of each heading were calculated and presented in table. We conducted semi-structured interviews with 20 teacher candidates on their reflective journal writing experiences and on the advantages/disadvantages of this method.

Findings

The vast majority of prospective teachers indicated that they focused on the lesson through reflective journals and that they learned better by writing the reflective diaries. Analysis of the reflective journals revealed that the vast majority of the teacher candidates composed of lower-level technical (60 %) journals, and the higher-level reflective thoughts were proportionally less. It has been observed that the teacher candidates are very interested in the summary title in their writing; they tried to summarize the topic of the week in a large part of their journals. It was also observed that the note taking and writing format used in this research was evaluated by the participants as useful.

The teacher candidates stated that the most important advantages of reflective writing were improving the writing skills ($f = 14$), better understanding the subjects by note taking ($f = 12$), realizing what they do not know ($f = 11$), active listening to lectures ($f = 10$), and assisting the development of the analysis and evaluation skills ($f = 8$). All interviewed participants ($f = 20$) indicated that the structured reflective writing method and subheadings used in this study were effective, significant, and necessary. Eighteen of the teacher candidates indicated that it was not easy for them to express their questions and reactions,

as they had participated in reflective journal writing activity for the first time in their lives.

Conclusion and Discussion

In this study, the majority of the teacher candidates wrote reflective journals at technical level (60 %) and they wrote the transformative reflective journals at the lowest level (2.22 %). This result can be considered normal as the teacher candidates had participated in the reflective journal writing activities for the first time in their education life. This result is also consistent with Ulusoy's (2016) study. The above results of this study can also be interpreted as the inadequacy of one semester long reflective writing activity to help teacher candidates reach upper reflective thinking levels.

As scholars indicated (Alger, 2006; Russell, 2005), teacher candidates should be taught directly and explicitly about how to write reflective journals. The structured journal writing practices used in this research have been found to be useful for individuals who are beginning to write reflective diaries. Through the structured reflective journals, teacher candidates had a potential to learn about reflective writing and had a potential to teach reflective thinking and writing to their future students. The teacher candidates indicated that because of these diaries, classroom management will be easier to achieve because the students will listen to the lessons more carefully and will not be interested in unintended activities during the lectures. They also indicated that the future students will learn the subjects better, and they will have better writing skills

Keywords: Teacher candidates, Teacher Education, Pedagogical Formation, Reflective Writing-Thinking

Giriş

Yansıtıcı düşünme becerisine sahip olan bireyler öğrendiklerini sorgular, bunları nasıl uygulamaya geçirebileceği üzerinde düşünür, yeni öğrendikleri ve ön bilgileri arasında bağlantılar kurar ve öğrendiklerini kendi deneyimlerini de katarak analiz etme, yorumlama ve eleştirme becerisine sahip olur. Yansıtıcı şekilde düşünebilen bireyler sorunların farkına varabilme ve çevresindekilerin öneri ve görüşlerine açık olma becerilerine sahip olurlar (Valli, 1997). Yansıtıcı düşünme, bireylerin öğrenme süreçlerindeki güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varmaları ve eksikliklerini giderip kendilerini geliştirebilmeleri için değerlendirme fırsatı sunar (Akkoyunlu, Telli, Çetin & Dağhan, 2016). "Yansıtıcı düşünen bir öğretmen, mesleki olarak kendini sonsuza dek değiştirir ve geliştirir. Bu bağlamda yaşam boyu öğrenmeyi ve öğrendiklerini uygulamayı kendine amaç edinir. Öğretimini sürekli değerlendirir.... Açık fikirlidir. Derste öğrencilerden gelen eleştirilere açıktır" (Semerci, 2007, s. 1355).

Günlük yazma öğretmen adaylarının yansıtıcı düşüncelerini geliştirmede yaygın olarak kullanılan bir yaklaşımdır (Mueller&Skamp, 2003) ve öğrenmeye yardımcı bir araç işleviyle derslerde kullanılabilir (Boud, 2001). Akkoyunlu ve diğerlerinin (2016) çalışmasında günlükler öğretmen adaylarına eleştirel bakış sağlayıp kendilerini değerlendirme fırsatı sunmuş ve katılımcılar yazma becerilerini geliştirme şansına sahip olmuştur. Tok (2008) tarafından yapılan araştırmada 12 hafta boyunca yansıtıcı düşünmeyi geliştirici etkinlikler ve iki kolonlu öğrenme yazıları kullanılarak *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* dersini alan sınıf öğretmenliği programı 1. sınıf öğretmen adaylarından veriler toplanmıştır. Sonuçlar, yansıtıcı düşünme etkinliklerinin öğretmen adaylarının öğretmenlik

mesleğine karşı tutumlarını olumlu etkilediğini ve performanslarını geliştirdiğini göstermiştir. Can ve Altuntaş (2016) tarafından yapılan araştırmada 7. sınıf öğrencileri sekiz hafta boyunca Türkçe dersleri işlendikten sonra yansıtıcı günlükler yazmışlardır. Yazarlar, yansıtıcı günlüklerin öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Can ve Altuntaş'ın çalışmasında katılımcılar yansıtıcı günlüklerin öğrenilenlerin daha kalıcı olmasına ve kendi öğrenme davranışlarını sorgulamalarına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Dyment ve O'Connell'in (2011) araştırmasında incelenen 11 çalışmanın sadece ikisinde günlüklerin büyük bir çoğunluğunun yüksek seviyede yansıtıcı olduğu tespit edilmiştir. "Eğer öğrenciler düzenli olarak günlük yazmaya teşvik edilmezse, bizleri yazdıklarının kalitesi ile ilgili hayal kırıklığına uğratmaya devam etmeleri anlaşıldır" (Dyment&O'Connell, 2010, s. 241). Yansıtıcı günlük yazma deneyimine sahip olmayan bireylere, bu beceriyi kazandırmada yapılandırılmış yönergeler veya sorulardan oluşan kılavuz veya formatların yardımcı olabileceği alanda çalışan araştırmacılar (Dyment&O'Connell, 2010; Francis, 1995) tarafından belirtilmiştir. Bu araştırmada, Pedagojik Formasyon kursunda öğrenim gören öğretmen adaylarının Francis (1995) tarafından belirlenen ve Tablo 1'de sunulan yansıtıcı yazma kılavuzunu dikkate alarak 14 haftalık bir süreçte yazdıkları yansıtıcı günlüklerin kalitesinin belirlenmesi ve süreçle ilgili görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Tablo 1. Yansıtıcı Günlük Yazma Kılavuzu*

Başlık	Açıklama
Özet	Ana hatların/Önemli noktaların özeti
Yeni Öğrenilenler	Yazar için yeni ve önemli olan bilgiler
Sorular	Konular, sorunlar veya stratejiler ile ilgili sorular
Kişisel Tepki	Bağlama, içeriğe veya stratejilere yönelik kişisel tepki

* Francis (1995, s.233).

Yöntem

Öğretmen adaylarının yazdığı günlüklerin yansıtıcı düşünme düzeyleri açısından incelendiği ve bireysel görüşmelerin yapıldığı bu araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Ankara'da bulunan bir üniversitenin Pedagojik Formasyon kursunda öğrenim gören ve 2016 sonbahar döneminde gönüllü olarak araştırmaya katılan 70 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının branşları Tarih ($n = 30$), Konaklama ve Seyahat Hizmetleri ($n = 25$) ve Eğlence Hizmetleridir ($n = 15$). Öğretmen adaylarından *Eğitim Bilimine Giriş* dersindeki notlarını yansıtıcı yazma ile ilgili ön bilgi ve deneyimleri olmadığı için Francis (1995) tarafından belirlenen kılavuza göre yazmaları istenmiştir. Dönemin ilk dersinde katılımcılara yansıtıcı düşünme, yansıtıcı düşünmede kalite, Francis tarafından önerilen ve yansıtıcı günlük yazmada dikkate alınması gereken ilkeler üzerine 50 dakikalık bir eğitim verilmiştir. On dört haftalık süreç boyunca öğretmen adayları toplamda 900 yansıtıcı günlük yazmışlardır. Buna ek olarak, süreçle ilgili katılımcıların görüşlerini almak için yarı-yapılandırılmış bireysel görüşmeler yapılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Bu araştırmanın birinci yazarı tarafından öğretimi yapılan *Eğitim Bilimine Giriş* dersinde gönüllü öğretmen adayları Francis (1995) tarafından belirlenen kılavuza uygun şekilde notlarını tutmuşlar ve her öğretmen adayının bireysel sorularını cevaplamak ve yazdıklarıyla ilgili dönüt vermek için dönem içerisinde iki kez mini-konferanslar yapılmıştır. Öğretmen adayları katıldıkları

derslerin içeriği hakkında Tablo 1'de sunulan başlıklarla ilgili notlar alarak yansıtıcı yazma etkinliklerine katılmışlardır. Notlarını doğrusal olarak yani Tablo 1'de sunulan sıraya uygun olarak almak zorunda olmadıkları hatırlatılmış ve her aşamada neler yapmaları gerektiği açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının çoğunluğu notlarını A4 kâğıtları kullanarak almışlar ve bu kâğıtları dört eşit parçaya ayırarak yansıtıcı günlüklerini yazmaya çalışmışlardır. Öğretmen adaylarına yansıtıcı günlük yazmanın, derslerin içeriğinin özetlenmesi, daha önce bilmediği ancak dersler sırasında yeni öğrendiği bilgilerin maddeler halinde listelenmesi, öğrendikleriyle ilgili zihinlerinde oluşan soruların veya cevaplanmaya ihtiyacı olan soruların sorulması ve içerikle ilgili kişisel düşüncelerinin herhangi bir sınırlama getirilmeden yazılarak tepkilerinin verilmesi şeklinde yapılabileceği açıklanmış ve araştırmacılara sorularını yöneltebilecekleri hatırlatılarak, her konuda ve her aşamada yardım isteyebilecekleri söylenmiştir.

Öğretmen adaylarının yazılı günlükleri Ward ve McCotter (2004, s. 250) tarafından geliştirilen rubrik kullanılarak Rutin, Teknik, Diyalojik ve Dönüştürücü başlıkları altında analiz edilmiş ve her bir rubrik maddesinin frekans ve yüzdeleri belirlenerek tabloda sunulmuştur. Ward ve McCotter'in rubriğinden yararlanılarak bu başlıkların (yansıtıcı düşünme düzeylerinin) ne ifade ettiği aşağıda özetlenmiştir:

1. Rutin: Ben merkezli kaygılar, eleştirel sorular ve analizlerde sınırlılık, konuların veya içeriğin karışıklığı ile ilgili odaklanma eksikliği, sorunlarla ilgili başkalarını suçlayıcı bir yaklaşım ve sorgulamadan uzak bir yazım tarzı.

2. Teknik: Problemlerin bütünü yerine sadece bir boyutuna odaklanıp sınırlı bir bakış açısına sahip olma, derinlemesine sorgulamada eksiklik ve perspektifini değiştirme ile ilgili sınırlılık.

3. Diyalojik: Öğrencilere odaklanma, sorular ve bu soruların yeni sorulara yönlendirmesi ve öğretim veya öğrenenlerle ilgili yeni anlayışlar geliştirme.

4. Dönüştürücü: Derinlemesine ve sürekli sorgulama, eğitimsel ve teorik konularla kendi arasında bağlantı kurabilme ve bunun öğrenciler üzerindeki etkileri hakkında düşünebilme.

20 öğretmen adayıyla yansıtıcı günlük yazma deneyimleri, bu yöntemin avantaj ve dezavantajları ile ilgili bireysel yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde katılımcılara aşağıda sunulan sorular sorulmuştur:

1. Yansıtıcı günlük yazmak amacıyla kullandığınız kılavuz sizin için yararlı oldu mu?
2. Sizce yansıtıcı günlük yazmanın avantaj ve dezavantajları nelerdir?
3. Kılavuzun alt başlıkları ve bu başlıkların yazma sürecindeki yararlılığı hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Öğretmen olduğunuzda kendi derslerinizde yansıtıcı günlükler yazma yöntemini kullanmayı düşünüyor musunuz? Neden?

Öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmeler kelime işlemci programına aktarılmıştır. Her soru için öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar bir araya getirilerek ana tema ve sorunlar (Miles & Huberman, 1994) tekrarlı okuma yöntemiyle dikkatli bir biçimde analiz edilerek belirlenmeye çalışılmıştır. Yansıtıcı günlükler ve öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmeler her iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak analiz edilmiş ve günlüklerin kalitesi ile ilgili sınıflamalar ve belirlenen ana temalar arasındaki tutarlılık Miles ve Huberman'ın (1994, s. 64) formülü (güvenirlilik = görüş birliği sayısı / toplam görüş birliği sayısı + görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Sonuçlar, araştırmacılar arasında yansıtıcı günlükler için %96 ve görüşme sonuçları için ise %98 oranında bir fikir birliğinin olduğunu göstermiştir. Ulaşılan bu sonuçlar, bu çalışmada kullanılan veri analizi süreçlerinin güvenilir ve tutarlı olduğunu göstermektedir.

Bulgular

Bu araştırmada bulgular, öğretmen adaylarının yazdıkları günlüklerin kalitesi ve öğretmen adaylarının süreçle ilgili görüşlerinin sunulduğu iki ana başlık altında incelenmiştir.

1) Öğretmen adaylarının yazılı yansıtıcı günlüklerinin kalitesi

Bu bölümde öğretmen adaylarının Francis (1995) tarafından geliştirilen kılavuzu yansıtıcı yazılı günlüklerinde ne kadar dikkate aldıkları ve Ward ve McCotter (2004) tarafından geliştirilen rubrik (rutin, teknik, diyalojik ve dönüştürücü) dikkate alındığında yazdıklarının kalitesinin ne olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 2'de belirtildiği gibi öğretmen adaylarının en fazla oranda teknik düzeyde (% 60) yansıtıcı günlükler yazdıkları görülmektedir. Kalitesi teknik düzey olarak belirlenen günlüklerde öğretmen adayları derinlemesine sorgulama yapmadan sadece sunumunu dinledikleri dersin özetini yapmaya çalışmış ve kendileri için yeni olan konuları ana hatlarıyla listelemişlerdir. Teknik düzey olarak sınıflandırılan yazılarda, öğretmen adayları kılavuzda yer alan dört başlığa da cevap vermeye çalışmalarına rağmen içeriğe sıkı bir bağlılık gösterip, tek boyutlu bir bakış açısını esas alarak günlüklerini yazmışlardır. Rutin (% 19.78) başlığı altında sınıflandırılan günlüklerde katılımcılar sadece konunun özetini yazmaya çalışmış ve kendilerine sunulan kılavuzdaki diğer üç başlığı boş bırakmışlardır. Rutin boyutunda sınıflandırılan öğrencilerin özetlerinde odaklanma sorunu yaşadıkları ve özetlerinin içeriği yanlış veya eksik olarak yansıttığı sıklıkla gözlenmiştir.

Diyalojik günlüklerde (%18) ise öğretmen adayları özet ve yeni öğrendiklerine ek olarak sorular sormuşlar, kişisel tepkiler bölümünde öğrendikleri konularla ilgili mesleki çıkarımlarda bulunmuşlar ve ilerde paydaşları olacak gruplar açısından da düşünerek kişisel görüşlerini yazmışlardır. Öğretmen adaylarının Diyalojik olarak sınıflandırılan günlüklerde özellikle öğrencilerin perspektifini önemseyip, onların muhtemel tepkilerini dikkate alan bir yazım tarzı sergiledikleri gözlenmiştir. Katılımcıların ancak çok küçük bir yüzdesi (% 2.22) en üst düzey olan dönüştürücü seviyeye ulaşabilmiştir. Bu öğretmen adayları sosyolojik veya pedagojik olarak üst seviyede olan sorunlar (sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı öğrenciler, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler, öğretmenlik mesleğinde kalite sorunu, seçme sınavları sorunu vb.) üzerine odaklanmışlar ve en az iki hafta aynı konu veya ana fikir üzerinde derinlemesine düşünerek yansıtıcı günlükler yazabilmişlerdir. Buna ek olarak, bu öğretmen adaylarının yansıtıcı günlüklerinde kendilerine sunulan kılavuzdaki tüm boşlukları tamamladıkları ve kişisel tepkiler bölümüne daha fazla ağırlık vererek kendi duygu ve düşüncelerini iletme çabası içerisinde oldukları gözlenmiştir.

Tablo 2. Yansıtıcı Günlüklerin Kalitesi

Kalite	f	%
Rutin	178	19.78
Teknik	540	60
Diyalojik	162	18
Dönüştürücü	20	2.22
Toplam	900	100

2) Öğretmen adaylarının görüşleri

Görüşme yapılan öğretmen adaylarının % 85'i ($f = 17$) yansıtıcı günlükler sayesinde derse daha fazla odaklanabildiklerini ve konuları daha iyi öğrenebildiklerini ifade etmiştir. İki öğretmen adayının bu konu hakkındaki görüşleri aşağıda sunulmuştur.

"Yansıtıcı not alma yaklaşımı ve bize sunulan formatı takip ederek dersleri daha dikkatli dinledim ve neler öğrendiğimin ve hangi sorularımın olduğunun farkına daha net vardım." (Tarih, Kadın)

"Derslerde fazla not alan biri değilim. Dört maddelik formatın yararlı olup olmadığını denemek için not almaya karar verdim. Bu maddelerle ilgili yazmayı düşündüğümde aslında içerikle daha fazla ve daha derinden ilgilendiğimi fark ettim. Benim için yararlı olduğunu hissettiğim için yansıtıcı günlükler yazmaya devam ediyorum" (Konaklama ve Seyahat, Erkek)

Katılımcıların % 75'i ($f = 15$) ise gelişigüzel not alma yerine amaca uygun şekilde not alarak, kişisel tepkiler ve sorulara yer vererek bilgiyi kişiselleştirdiklerini ve kendi yorumlarıyla bütünleştirdiklerini belirtmişlerdir. Bir öğretmen adayının bu konudaki görüşü aşağıda sunulmuştur.

"Özet yazarak ilgili konuyu kendi cümlelerimle özetledim, sorularımı yazdım ve tepkiler kısmında kendi görüşlerimi yazdım... Böylece aslında en başta nesnel olan bilgiyi öznel hale getirmiş oldum." (Eğlence Hizmetleri, Erkek)

Görüşme yapılan öğretmen adaylarının % 60'ı ($f = 12$) ise yansıtıcı düşünme yerine sadece yazma fikri üzerine odaklanmışlar ve dinlenenleri yazmanın öğrenmeyi pekiştirici bir özelliği olduğunu ve bunun kendi çalışmalarında (özellikle de sınavlara hazırlık aşamalarında) sıklıkla kullandıkları bir strateji olduğunu vurgulamışlardır. Bir öğretmen adayının yazma ile ilgili düşünceleri aşağıda sunulmuştur.

"Yazma biraz zahmetli de olsa öğrenmeyi pekiştiricidir. Özellikle sınavlara yazarak çalışıyorum. Derslerde aldığımız bu notlar da dinlediklerimizi daha iyi öğrenmemizi sağladı için bence yararlı oluyor." (Tarih, Kadın)

Öğretmen adayları yansıtıcı günlük yazmanın en önemli avantajlarının yazma becerisinin gelişmesine yardımcı olma ($f = 14$), konuları yazarak daha iyi anlama ($f = 12$), neleri bilmediğinin farkına varma ($f = 11$), dersi aktif şekilde dinleme ($f = 10$) ve analiz ve değerlendirme yeteneğinin gelişmesine yardım etme ($f = 8$) olduğunu belirtmişlerdir. Dezavantajlarını ise yazmanın zor ve sıkıcı olması ($f = 12$), hem ders dinleyip aynı anda not almakta zorlanmaları ($f = 10$) ve düşüncelerini kâğıda aktarmakta zorlanmaları ($f = 6$) olarak ifade etmişlerdir.

Görüşme yapılan katılımcıların tamamı ($f = 20$) bu araştırmada kullanılan yapılandırılmış yansıtıcı yazma yönteminin ve alt başlıklarının etkili, önemli ve gerekli olduğunu belirtmişlerdir. 18 öğretmen adayı ise sorularını kâğıda aktarma ve tepkilerini ifade etmenin kendileri için kolay olmadığını çünkü eğitim-öğretim yaşamlarında ilk kez yansıtıcı günlük yazma aktivitesine katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu ($f = 17$) öğretmen olduklarında yapılandırılmış yansıtıcı günlükleri kendi öğrencilerine tanıttıklarını ve derslerinde kullanacaklarını belirtmişlerdir. Bu günlükler sayesinde öğrencilerin dersleri daha dikkatli dinleyip amaç dışı aktivitelere yönelmeyeceği için sınıf yönetiminin daha kolay sağlanacağını ($f = 16$), öğrencilerin konuları daha iyi öğreneceklerini ($f = 14$) ve yazma ve ifade etme yeteneklerinin artacağını ($f = 13$) tahmin etmişlerdir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada ortaya çıkan öğretmen adaylarının çoğunlukla teknik seviyede (% 60) yansıtıcı günlükler yazması ve dönüştürücü yansıtıcı günlüklerin ise oransal olarak en az seviyede yer alması (% 2.22) durumu Ulusoy (2016) tarafından yapılan araştırma ile tutarlılık göstermektedir. Öğretmen adaylarının öğrenim hayatlarında ilk kez yansıtıcı günlük yazma etkinliğine katıldıkları düşünüldüğünde, ortaya çıkan bu sonuç normal olarak değerlendirilebilir. Bu sonuçlar ayrıca, bir dönem boyunca yapılan günlük yazma etkinliğinin üst seviyedeki yansıtıcı düşünceye ulaşma açısından yetersiz kaldığı şeklinde de yorumlanabilir. Yansıtıcı günlük yazma aktivitelerinin daha

uzun zaman aralığında yapıldığı ve bu günlüklerin düzeylerinin değerlendirildiği araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin, öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinin birinci sınıflarında yansıtıcı günlüklerin nasıl yazılması gerektiği öğretilmelidir. Bu öğretmen adayları dördüncü sınıfa geldiklerinde yansıtıcı düşünme düzeylerinde bir farklılığın olup olmadığının karşılaştırıldığı uzamsal çalışmalara literatürde ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu araştırma kapsamında görüşme yapılan öğretmen adayları eğitim-öğretim yaşamlarında ilk kez yansıtıcı günlük yazma çalışması yapmış ve büyük çoğunluğu öğretmen olduklarında kendi öğrencilerine de yansıtıcı günlükler yazdırmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları yansıtıcı günlüklerin öğrencileri ders sırasında amaçlanan aktivitelere daha iyi yönlendireceğini, öğrencilerin dersleri daha iyi dinlemelerine ve içeriği daha iyi öğrenmelerine yardımcı olacağını ve yazma-kendilerini ifade etme becerilerine de katkısının olacağını tahmin etmişlerdir. Bu sonuç Can ve Altuntaş'ın (2016) araştırması ile tutarlıdır. Can ve Altuntaş'ın araştırmasında 7. sınıf öğrencileri yansıtıcı günlük yazma uygulamalarına karşı olumlu tutum sergileyerek bu uygulamaların yazma becerilerini geliştirdiğini ve öğrendiklerinin kalıcılığını artırdığını ifade etmişlerdir.

Bu araştırmanın katılımcıları, öğrencilerin dinleme, yazma ve konular üzerinde düşünme gibi amaca yönelik ve olumlu uğraşlar içerisinde olacaklarından, günlük yazma etkinliği sayesinde mesleklerinin ilk yıllarında karşılaşacakları en önemli problemlerden biri olan sınıf yönetiminin daha kolay sağlanacağını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak, öğretmen adayları, günlük yazma etkinliğinin ve Francis (1995) tarafından geliştirilen kılavuzun kendileri için faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarına, yansıtıcı düşünme düzeyleri (Alger, 2006) ve yansıtıcı uygulamalar açıkça ve doğrudan öğretilmelidir (Russell, 2005). Dymont ve O'Connell'in (2010) de vurguladığı gibi yapılandırılmış günlük yazma uygulamaları yansıtıcı yazmaya yeni başlayan bireyler için önemlidir. Bu çalışma sayesinde öğretmen adayları yansıtıcı düşünmeyi geliştirmede kullanılan ve sorularla yapılandırılan bir uygulamayı öğrenmişler ve ileride kendi öğrencilerine de yansıtıcı düşünme-yazmayı öğretme potansiyeline sahip olmuşlardır. Yapılandırılmış yansıtıcı günlük yazma uygulamaları farklı branşlarda öğrenim gören öğretmen adaylarına öğretilmeli ve onların yansıtıcı düşünme düzeyleri araştırılmalıdır. Literatürde yansıtıcı yazma çalışmalarının genelde öğretmen adayları üzerinde yapıldığı görülmektedir. Kılavuzlu yansıtıcı günlük yazma aktivitelerinin farklı öğrenim seviyelerinde (ilkokul, ortaokul, lise) olan öğrencilere öğretilmesi, bu aktivitelerin avantajları hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesi, uzamsal olarak onlardan yansıtıcı günlükler yazmalarının istenmesi ve yazılan günlüklerin kalite düzeylerinin belirlenmesini konu alan araştırmaların da yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B., Telli, E., Çetin, N. M., & Dağhan, G. (2016). Öğretmen eğitiminde yansıtıcı günlüklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(4), 312-330.
- Alger, C. (2006). 'What went well, what didn't go so well': Growth of reflection in pre-service teachers." *Reflective Practice*, 7, 287-301.
- Boud, D. (2001). Using journal writing to enhance reflective practice. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 90, 9-17.
- Can, R., & Altuntaş, B. (2016). Yansıtıcı günlük yazma uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri. *AnaDili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 53-63.
- Dymont, J. E., & O'Connell, T. S. (2010). The quality of reflection in student journals: A review of limiting and enabling factors. *Innovative Higher Education*, 35, 233-244.

- Dyment, J. E., & O'Connell, T. S. (2011). Assessing the quality of reflection in student journals: A review of the research. *Teaching in Higher Education*, 16(1), 81-97.
- Francis, D. (1995). The reflective journal: A window to preservice teachers' practical knowledge. *Teaching and Teacher Education*, 11, 229-241.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mueller, A., & Skamp, K. (2003). Teacher candidates talk: Listen to the unsteady beat of learning to teach. *Journal of Teacher Education*, 54, 428-440.
- Russell, T. (2005). Can reflective practice be taught? *Reflective Practice*, 6, 199-204.
- Semerci, Ç. (2007). Öğretmen ve öğretmen adayları için yansıtıcı düşünme eğilimi (YANDE) ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(3), 1351-1377.
- Tok, Ş. (2008). Yansıtıcı düşünmeyi geliştirici etkinliklerin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına, performanslarına ve yansıtımalarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33(149), 104-117.
- Ulusoy, M. (2016). Field experiences in teacher education: The perceptions and qualities of written reflections. *Teaching in Higher Education*, 21(5), 532-544.
- Valli, L. (1997). Listening to other voices: A description of teacher reflection in the United States. *Peabody Journal of Education*, 72(1), 67-88.
- Ward, J. R., & McCotter, S. S. (2004). Reflection as a visible outcome for preservice teachers. *Teaching and Teacher Education*, 20, 243-257.